

ליבטיל השוכח שבחיצונה רשותו אף לבני פנימית, ויהיו כולם מותרים על ידי העירוב המשותף, והשוכח אסור.

ליכא למימר הכי.

כי הא אין ביטול רשות מחצר לחצר.

והא דאמר רבא: נתנו עירובין בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב, שתיהן אסורות, ואין מועיל ביטול להתיר אף אחת מהן:

האי בר פנימית ששכח ולא עירב — **למאן ניבטיל?**

ליבטיל רק לבני הפנימית, ותהא הפנימית מותרת לבדה [אבל החיצונה אסורה, שהרי לא ביטל להם רשותו ואין יכולים להתקיים בעירובין המשותף כיון דצריך ביטול לכל אחד ואחד. ועוד, שהרי השוכח שבפנימי אסור הוא במקומו, ואוסר על בני החיצונה לכולי עלמא] — **איכא חיצונה דאסרה עלייהו** דבני פנימית, מפני שהעירוב מרגילה לשם והיא אסורה במקומה.

ואין יכולה הפנימית לסגור דלתה בפני החיצונה ותבטל החיצונה הרגל עירובה לפנימית, כיון דסיבת העיוות אינו מפני החיצונה אלא מפני הפנימית. וכיון שאין יכולה פנימית לומר: לתקוני שתפתיך ולא לעוותי — לא מהני.

ליבטיל השוכח שבפנימית רשותו אף לבני חיצונה, ויהיו כולם מותרים על ידי העירוב המשותף, והשוכח אסור — **אין ביטול רשות מחצר לחצר** [נתבאר על פי מהרש"א, שתמה על רש"י].

והא דאמר רבא בנתנו עירובין בפנימית: 10-א **שכח אחד מן החיצונה ולא עירב** פנימית מותרת [על ידי ביטול] וחיצונה אסורה:

ודאי פנימית מותרת על ידי ביטול שביטלו בני חיצונה הרגל שהרגילתם עירובם לפנימית. **דאחדא דשא ומשתמשא** [תסתלק הפנימית מן העירוב המשותף "ותסגור דלת" בפני החיצונה, ותשתמש].

ואף שביטול זה הוא מבין חצר חיצונה לבין חצר פנימית, ואין ביטול מחצר לחצר, מכל מקום הכא מודה שמואל שמבטלין מחצר לחצר. כיון שאומרת הפנימית לחיצונה: לתקוני שתפתיך ולא לעוותי [כשם דמועיל הך סברא לרבנן אפילו בלא ביטול, וכדאמרן]. ואין יכולה החיצונה, הגורמת לבטל העירוב מפני ששכח אחד ממנה, לעוות לפנימית מפני הרגל עירובה.

חיצונה אסורה מפני שאין יכולה לעמוד בעירובה עם הפנימית, שהרי השוכח שבחיצונה אין יכול לבטל לבני פנימית, שאין ביטול רשות מחצר לחצר. והרי צריך לבטל לכל אחד ואחד.

ולהסתלק מן הפנימית אין יכולה, שהרי אין עירובה אצלה אלא בפנימית [ריטב"א].

אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא:

וכי שכח אחד מן הפנימית ולא עירב [ונתנו עירובין בין בפנימית ובין בחיצונה] **אמאי שתיהן אסורות** על ידי ביטול?

לכטיל בר פנימית לבני פנימית לבדם, ולא יבטל לכל אחד ואחד מבני החצרות המשותפים, ותיתי חיצונה ותשתרי בהדייהו.

הבתים, נעשה עתה בשבת כעין חצר שלפני הבתים הפתוחים לה, ואם כן, אוסרים דיירי הבתים זה על זה מלהוציא ל"חצר", לפי שלא עירבו ביניהם. [ראה ציור בעמ' הבא]

מחו שיבטלו אלו לאלו את רשותם ב"חצר" בשבת, כדי שיותר להוציא מבית אחד לשם, וכדמפרש הגמרא לאיבעיא ואזיל.

אליבא דמאן דאמר [שמואל אליבא דאביי, לעיל] שאין ביטול רשות מחצר לחצר הפתוחה זו לזו, כיון שאין אוסרות זו על זו — **לא תיבעי לך**, דהכא נמי אין יכולים לבטל, כיון שבערב שבת לא היו הדיירים משני הצדדים אוסרים זה את זה.

וקל וחומר הוא:

השתא, בשתי חצרות, דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי, בכל זאת אמרת שאין ביטול רשות מחצר לחצר, ומשום דבעינן: א. שיהיו אוסרות זו על זו ב. יוכלו לערב זו עם זו.

הכא, דליכא אפילו חדא, שהרי אין אוסרות זו על זו מערב שבת, וגם אי בעו לערובי מאתמול לא מצו מערבי, שהרי לא היתה מחיצה מאתמול — לא כל שכן שאין מבטלין.

כי תיבעי לך, אליבא דמאן דאמר [רבי יוחנן]: יש ביטול רשות מחצר לחצר אף על גב שאין אוסרות זו על זו. דאיכא למימר:

והוקשה לו כן, מפני שלא הוזכר בגמרא מפורש רק שאינו יכול לבטל לפנימית לבדה מפני שאין עירובה אצלה, אבל לא הוזכר בהדיא למה לא ישארו בערובם המשותף. (34)

ומשני ליה רבא: **כמאן קאמרת למילתיך**, כרבי אליעזר, דאמר: אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד.

כי קאמינא אנא — לרבנן, דאמרי: צריך לבטל לכל אחד ואחד, וכפי שנתבאר לעיל, שכל עיקר דברי רבא משום שצריך לבטל לבני שתי החצרות. (35)

רב חסדא ורב ששת, כי פגעי בהדי הדדי [כשהיו נפגשים]:

רב חסדא מרתען שיפוותיה [שפתיו היו מרטטות] ממתנייתא דרב ששת. כיון שהיו משניות סדורות לו לרב ששת, היה ירא רב חסדא שמא יקשה לו רב ששת ממשנה על משנה ויאמר לרב חסדא לתרצן.

ואילו **רב ששת מרתען** [מרתת — ערוך] כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא, שהיה חריף ובעל סברא ועמוק בשאלותיו.

בעא מיניה רב חסדא מרב ששת: שני בתים משני צדי רשות הרבים, זה כנגד זה, ובאו נכרים וחקיפום מסביב במחיצה, בשבת [ואף שנעשית המחיצה בשבת, קיימא לן דמחיצה היא].

ונמצא, שאותו חלק רשות הרבים שבין שני

התוספות בזה.

35. וראה בתוספות רבינו פרץ, שתמה: מה בין רבי אליעזר לרבנן, והרי אף לרבי אליעזר צריך

34. וכתב הריטב"א: הוא הדין דבשכח אחד מן החיצונה איכא לאקשווי הכי, כיון דלא סבירא ליה לרב הונא שצריך לבטל לכל אחד ואחד. אלא שחדא מינייהו נקט. וראה מה שכתבו

לו

א-טו

הדר

א-טו

ציור מספר 1

אלא די בכך שהאחד מבטל רשותו לחבירו, שיכולים לעשות זאת.

כי השתא תרתוי, שכירות וביטול עבדינן בשבת כדי להתיר את הטילטול — חדא, לבטל בלבד, מיבעיא למימר שמבטלים?!

הרי פשיטא שמבטלים!

אלא כי תיבעי לך אליבא דמאן דאמר במקום שבא בעל הפונדק אין שוכרין ממנו.

האם משום שתרתוי הוא, שצריכים גם לשכור ממנו וגם לבטל האחד לשני, ולכן דלא עבדינן.

הא חדא לבטל בלבד עבדינן.

או דילמא — לא שנא, ובין חדא ובין תרתוי לא עבדינן.

אמר ליה רב ששת לרב חסדא: אני אומר: מבטלין.

ואילו המנונא אומר: אין מבטלין.

אמר רב יהודה אמר שמואל: נכרי שיש לו פתח [מחצירו — חזון איש פ"ו סקי"ט] למכוי שיש בו ישראלים. ומלבד זה יש לו גם פתח [חלון] בחצירו ארבעה על ארבעה, או יותר, שהוא פתוח לבקעה — הרי אפילו מכנים ומוציא גמלים וקרונות כל היום כולו דרך פתחו הפתוח למכוי — אין הוא אוסר על בני מכוי. [ראה ציור בעמ' הבא]

מאי טעמא?

התם — מחצר לחצר — להכי מבטלין רשות, משום דאף על גב דאין אוסרות זו על זו, חדא מיהא איכא: דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי. ולפיכך: בטולי נמי מצי מבטל.

אבל הכא, דליכא אפילו חדא, דהא לא מצו מערבי מאתמול — בטולי נמי לא מצי מבטל.

או דילמא לא שנא. כי כשם שלא קפיד רבי יוחנן שיהיו אוסרות זו על זו, לא קפיד נמי שיהו מערבות זו עם זו?

אמר ליה רב ששת: אין מבטלין!

דלכולי עלמא חדא מיהא בעינן, או שיהו אוסרות זו על זו מערב שבת, או שהיו יכולות לערב זו עם זו. אבל הכא, דאין אוסרין וגם אין מערבין, לא!

הדר בעא מיניה רב חסדא מרב ששת:

שני ישראלים שהיו דרים עם נכרי בחצר אחת, ולא שכרו ממנו, ולא עירבו בערב שבת, ואירע שמת נכרי בשבת — מהו שיבטל האחד את רשותו בשבת כלפי השני?

אליבא דמאן דאמר לעיל, שאם בא נכרי בעל הפונדק בשבת לפונדק, ואוסר על הישראלים השוהים בו לטלטל [על אף שעירבו ביניהם בערב שבת, והועיל עירובם כל עוד לא הגיע בעל הפונדק], שוכרין ממנו את רשותו, ואחר כך מבטל האחד לחבירו — לא תיבעי לך כאן, כשמת הנכרי בשבת, שאין עתה צורך לעשות שני דברים,

דף כו ב. וראה שם, שהאריך לבאר הסוגיא.

לבטל לכולם, ורק סבידא ליה דאין צריך לומר כן בפירוש, דמסתמא לכך נתכוין, וכמבואר לעיל

א-טו

הדר

א-טו

לה

ציור מס' 2